ऐन्द्रो विमदः, प्राजापत्यो वा,वासुक्रो वसुकृद्वा। अग्निः। आस्तारपङ्क्तिः

आग्निं न स्ववृक्तिभिर्होतारं त्वा वृणीमहे।

यज्ञाय स्तीर्णबर्हिषे वि वो मदे शीरं पावकशोचिषं विवक्षसे॥ १०.०२१.०१

स्ववृक्तिभिः- स्वनियमैः पापवर्जनैः। न- संप्रति। आ- आभिमुख्येन। स्तीर्णबर्हिषे- लब्धभूमिकाय। यज्ञाय- उपासनाय। शीरम्- अनुशायिनम्। पावकशोचिषम्- पावनभायुक्तम्। अग्निम्- सर्वभूतहितक्रतुम्। होतारम्- देवाह्वातारम्। त्वा- भवन्तम्। वि वो मदे- भवदानन्दे। वृणीमहे- वरयामहे। विवक्षसे- महान् भवसि ॥१॥

त्वामु ते स्वाभुवः शुम्भन्त्यश्वराधसः।

वेति त्वामुपसेचनी वि वो मद ऋजीतिरग्न आहुतिर्विवक्षसे॥ १०.०२१.०२

अग्ने- सर्वभूतहितक्रतो। ते- तव। स्वाभुवः- स्वयंभुवः। अश्वराधसः- प्राणसंपदः। त्वाम्- भवन्तम्। शुम्भन्ति- शोभयन्ति। वि वो मदे- भवदानन्दे। उपसेचनी- क्षरणशीला। ऋजीतिः- आर्जवयुक्ता। आहुतिः। त्वाम्- भवन्तम्। वेति- गच्छति ॥२॥

त्वे धर्माण आसते जुह्वभिः सिञ्चतीरिव।

कृष्णा रूपाण्यर्जुना वि वो मदे विश्वा अधि श्रियो धिषे विवक्षसे॥ १०.०२१.०३

जुह्वभिः- आहुतिभिः। सिञ्चतीरिव- सिञ्चन्त्य आप इव। त्वे- त्वय्यग्नौ। धर्माणः- धर्माः। आसते- विद्यन्ते सेवन्ते वा। वो मदे- भवदानन्दे। कृष्णा रूपाणि- धूमादिमार्गमभ्युदयात्मकम्। अर्जुना- अर्चिरादिमार्गं निःश्रेयसात्मकम्। विश्वा अधि श्रियः- तत्संबन्धिसर्वमङ्गळानि। धिषे- धारयसि ॥३॥

यमग्ने मन्यसे रयिं सहसावन्नमर्त्य।

तमा नो वाजसातये वि वो मदे यज्ञेषु चित्रमा भरा विवक्षसे॥ १०.०२१.०४

Dr. Rangani

WEBOLIM

सहसावन्- सहनशील। अमर्त्य- अमर। अग्ने- सर्वभूतहितक्रतो। यम्- याम्। रयिम्- दानयोग्यसंपदमिति। मन्यसे- चिन्तयसि। तम्- ताम्। चित्रम्- विचित्राम्। वाजसातये- हव्यलब्धये। नः- अस्मदर्थम्। यज्ञेषु- पूजासु दानेषु सङ्गतिकरणेषु। वो मदे- भवदानन्दे। आ भर- आहर ॥४॥

अग्निर्जातो अथर्वणा विदद्विश्वानि काव्या।

भुवद्दूतो विवस्वतो वि वो मदे प्रियो यमस्य काम्यो विवक्षसे॥ १०.०२१.०५

अथर्वणा- चित्तवृत्तिनिरोधकेन। थर्वतिश्चरतिकर्मा तत्प्रतिषेध इति यास्कः। अग्निः- सर्वभूतहितक्रतुः। जातः- प्रकटितः। विश्वानि- सर्वाणि। काव्यानि- दर्शनानि। विदत्- ज्ञातवान्। लब्धवान्। विवस्वतः- सेवकस्य। दूतः। भुवत्- भवति। वो वि मदे- भवदानन्दे। यमस्य- नियमाधिदैवतस्य। काम्यः- प्रियः। भवसि ॥५॥

त्वां यज्ञेष्वीळतेऽग्ने प्रयत्यध्वरे।

त्वं वसूनि काम्या वि वो मदे विश्वा दधासि दाशुषे विवक्षसे॥ १०.०२१.०६

अग्ने- सर्वभूतहितक्रतो। प्रयत्यध्वरे- नियमसंपन्ने ध्वररहितकर्मणि। त्वाम्- भवन्तम्। यज्ञेषु- उपासनेषु। ईळते- स्तुवन्ति। वि वो मदे- भवदानन्दे। दाशुषे- दात्रे। त्वम्। विश्वा- सर्वाः। काम्या वसूनि- इष्टाः संपदः। दधासि- धारयसि ॥६॥

त्वां यज्ञेष्वृत्विजं चारुमग्ने नि षेदिरे।

घृतप्रतीकं मनुषो वि वो मदे शुक्रं चेतिष्ठमक्षभिर्विवक्षसे॥ १०.०२१.०७

अग्ने- सर्वभूतहितक्रतो। मनुषः- उपासकाः। यज्ञेषु- दानेषु पूजासु सङ्गतिकरणेषु। ऋत्विजम्- आचार्यम्। चारुम्- सुन्दरम्। घृतप्रतीकम्- दीप्त्या ज्ञातम्। शुक्रम्- शुभ्रम्। अक्षभिः चेतिष्ठम्- अतिशयचेतनम्। वि वो मदे- भवदानन्दे। नि षेदिरे- स्थापितवन्तः ॥७॥

अग्ने शुक्रेण शोचिषोरु प्रथयसे बृहत्।

अभिक्रन्दन्वृषायसे वि वो मदे गर्भं दधासि जामिषु विवक्षसे॥ १०.०२१.०८

Dr. Ranganji
WEBOLIM

अग्ने। शुक्रेण- शुभ्रया। शोचिषा- दीप्त्या। उरु- विस्तीर्णम्। बृहत्- महत्पदम्। प्रथयसे- ख्यापयसि। अभिक्रन्दन्- शब्दयन्। वृषायसे- वृष इवाचरसि। वि वो मदे- भवदानन्दे। जामिषु- तव बन्धुभूतेषूपासकेषु। गर्भं- हृदये सद्भावनम्। दधासि- धारयसि ॥८॥

Dr. Ranganji

WEBOLIM